

SVIESA

JORNAL LITUANO
„Šviesa-Luz“
Orgão de Comunidade
Lituana de SÃO JOSÉ

Redakcija ir Administracija:
MATRIZ DE SANTO ANTONIO DO PARY
Telefonas 2-6252.
Caixa Postal. 4-118.

Atsakomasis Redaktorius
Jesus Saborido Montanes

METAI IV

SAO PAULO. 1938 M., SETEMBRO-RUGSĖJO 17 D.

Nr. 38 (156)

Europa stovi prie bedugnės

Siemet suėjo lygiai dvidešimt metų, kai buvo baigtas Didžiojo Karo skordynės 1918 metų lapkričio mėn. 11 d. Per tuos dvidešimt metų pasaulis suspėjo bent didžiąją griuvėsių atsistatyti, tačiau bjaus sukėrimas, kuris išliko žmonių 1914—1918 metų laikotarpį, tebejaudiamas ir šiandien.

Karą laimėjusieji nemokėjo sutvarkyti Europos reikalų. Nugalėtiesiems užėjo nepakeliamas kontrubucijų naštas. Juos nugiaklavo, nors patys ginklavosi iki dantų ir toliau. Tada išaukė apmaudo nugaletuose. Per 20 metų jau suspėjo užaugti nauja karta, kuri karą neatsimena, bet kuri turi kentėti už savo tėvų nuodėmes. Ir ši karta pakėlė griežtą protestą.

Hitleris Vokietijoje pasisijūle būti prislėgtų ir pažemintų Didžiojo Karo pralaimėtojų—Vokietijos, Austrijos, Vengrijos—vadu ir atkerstyti už Versalio taiką. Per penkeris metus šiam žygiui Hitleris rengė visą Vokietiją. Kad patrauktų į save mases, leisdavosi į didžiausias avantiūras užsienio politikoje. Atsisakė Versalio sutarties, atsisakė kontrubucijos, užėmė Saarą, apginklavo Paryžius, įvedė privalomą karą tarpyba, pagaliau, prijungė Austriją.

Aišku, to jis nebūtų galėjęs padaryti, jei Prancūzija su Anglija būtų pasipriešinusios pirmam Hitlerio smurto aktui. Bet demokratiją ir yra ta didžiausia silpnybė, kad jos pasitiki protesto notom ir žodžiais. Diktatoriai tuo tarpu veikia, mindžiodami visokias sutartis ir protestus. Ir, štai, po penkerių metų Europos Centre Hitleris sujungė 75 milijonus vokiečių, sukūrė 8 milijonų armiją, ją apginklavo moderniausiai, nes visus senus ginklus po Didžiojo Karo Santarviniškai buvo sunaikinę, tuo nepaprastai patarnaudami vokiečiams, nes išvalė seną lauzą iš karo sandėlių. Faktas toks, kad moderniausiai ginkluota Europos valstybė yra šiandien Vokietija.

Kad palaikytų savo populiarumą, Hitleris galvoja apie naujas avantiūras. Vokietija yra praskolinta. Milijoninė armija reikalauja kasdien milijonų iš laido. Ginklų pilni sandėliai. Visas jaunimas išauklėtas karo dvasioje. Ir Hitleris šiandien yra stumtas stumjamas eiti tuo pragaištingu keliu, nes grįžti nėra kaip atgal. Europa vokiško fašizmo yra pastatyta ant bedugnės kranto.

Iš anapus Atlanto ateina nervingos žinios. Vokietija nori sudrausyti Cekoslovakiją. Mat, ten gyvena apie 3 milijonai vokiečių. Jie, Berlyno pakurstyti, kelia riaušes ir šaudė į čekų policiją. Jie reikalauja leisti dėtis prie Vaterlando. Jie šūkauja „Valio Hitleris!“ ir „šalin Cekoslovakiją!“

Cekų vyriausybė atėjo sunkios dienos. Ji nutarė duoti plačią autonomiją vokiečiams savo teritorijoje. Bet vokiečiai nenori autonomijos—jie nori Hitlerio. Jie reikalauja, kad Cekoslovakija leistų balsavimus ir atskliausų, prie kur nori Sudetų vokiečiai dėtis. Cekų vyriausybė tokį plebiscitą atmetė. Hitleris tada ėmė koncentruoti karuomenę prie Cekoslovakijos ir Prancūzijos sienų.

Sukrato Europa. Pirmiausia, prancūzai pareiškė ginsią Cekoslovakiją. Beveik visa Prancūzijos karuomenė prie Vokietijos sienos. Maginot linijoje

karo būvis. Visą Prancūzijos vidaus gyvenimą kontroliuoja kariuomenė. — Tas pat ir Anglijoje. Anglai aiškiai pasakė, kad stovės Prancūzijos pusėje. Anglų armija pašaukė į tarnybą dalį rezervų. Kiti Vokietijos kaimynai daro tą patį. Sveicarijai su belgais padėjo minas po visais geležinkeliais ir keliais Vokietijos pasienyje.

Europa gyvena įtempto laukimo valandas. Reikia pasakyti, kad jėgų susigrupavimas toks pat, koks buvo 1914 metais. Ar leisį į karą Hitleris, parodys artimiausia ateitis. Visi įsitikinę, kad Vokietija iš naujo karo įsietų visiškai sunaikinta, nes, be kitų, į karą stotų prieš ją ir Šiaurės Amerika. Gal suprantą tai ir Hitleris, bet, traukdamasis atgal, sudotų smūgį nacional-socializmui ir savo paties prestižui.

Palaukime, kaip plėtosis įvykiai toliau. Mus jie paliečia labai gyvai, nes mes žinome, kad karo atveju mūsų Tėvynė negalės likti neutrali. Mes trokstame taikos, bet jei kiltų karas, tikime Lietuvos draugų.

— Prancūzijos bloko—laimėjimu. Taigi, nusjūninti mūsų nėra ko.

NERVINGUMAS PASAULINĖSE BIRZOSE

Kovo mėn. Lietuvos laikraščiai rašė, kad dėl lenkų ultimatumo kai kurie bailenieji taupytojai skubėjo į bankus atšimti indėlių. Laukė karo. Tą patį nervingumas pasireiškė visose Europos birzose šią savaitę. Krito vokiečių markės kursas nuo 2 iki 4%. Gi Prancūzijoje indėlininkai išėmė iš bankų milijardus frankų. Tai yra gana reikšmingas visuomenės nuotaikos rodiklis.

IR MINISTERIU KABINETUOSE...

Pirmadienį buvo susirinkę posėdžių anglų ir prancūzų kabinetai. Kas buvo tariama, jokio pranešimo spaudai nebuvo. Visiems suprantama, kad buvo liejami paskutiniai įvykiai Europoje. Svarbų pažymėti prancūzų ministerio pirmninko Daladier vedamus pasitarimus su visų srovė—nuo fašistų iki komunistų—vadais sudaryti tautinės vienybės vyriausybę, kad pavojaus valandą būtų atstovaujama visa tauta. Be to, pirmadienį buvo baigtas didelis darbininkų streikas Marselio uoste, kur šimtai laivų stovėjo neiškrauti. Darbininkams buvo pakeltas atlyginimas, ir jie vėl pradėjo laivų pakrovimo ir iškrovimo darbus.

— Tenka pažymėti, kad net Egipto ministeris pirmninkas Machmad Pasa buvo sukėjęs ministerius posėdžio ir svarstė, ką darytų senoji faraonų šalis kilus karui Europoje.

— Posėdžiavo, ir net 7 valandas, pirmadienį taip pat belgų vyriausybė. Posėdžiui pirmininkavo generalinio štabo viršininkas generolas Denys. Komunikato nepaskelbė ir belgų kabinetas.

PRANCŪZAI MOBILIZUOJA IR KOLONIJOSE

Prancūzų kolonijose skelbiama dalinė rezervistų mobilizacija. Tokia mo-

bilizacija jau vykdoma Šiaurės Afrikoje, Tunise. Prancūzų imperija yra 40 kartų didesnė už Europos Prancūziją. Didįjį Karą laimėti prancūzams labai daug padėjo kolonijų spalvuotieji.

ULTIMATUMAS CEKŲ VYRIAUSYBEI

Sudetų vokiečių vadai įteikė čekų vyriausybei ultimatumą, kad būtų atšaukta išimties padėtis, kurią vyriausybė yra įvedusi 9 vokiečių apgyventose apygardose. Ultimatumas reikalauja atimti čekų policiją ir kariuomenę, o tvarką palaikyti pavesti miestų burmistrams. Yra ir daugiau reikalavimų tame ultimatumė. Cekų vyriausybė į jį nieko neatsakė.

LIEJASI KRAUJAS!

Sudetų vokiečiai eilėje miestų puolė čekų politiją. Iš abiejų pusių dešimty užmuštų. Vokiečių krito daugiau, negu čekų.

Cekai ir žydai bėga iš Sudetų rytėjų į Cekoslovakijos gilumą. Gi iš Bohemijos tūkstančiai Sudetų vokiečių vaikų išgabenti Vokietijon.

VOKIECIAI GAVO I KAILI...

Sudetų vokiečiai, gerai Berlyno agentų apginkluoti, išsrovokavo susirėmimą su policija, norėdami duoti tuo būdu progos Hitleriui ateiti „tvarką“ atstatyti. Tačiau vokiečiai apsiriko: čekų policija išplėkė jiems kailį, kad netrukus numetė Berlyno įduotus į rankas ginklus, ir pasidavė. Kelios dešimty užmuštų. Vokiečiai gerbia tik kumėtį. Nurimeta tik tada, kai gausa. Cekai jiems taip ir padarė.

PRAGA. Cekoslovakijos vyriausybė Sudetuose paskelbė apšaukties stovį. Apšaukties stovis paskelbtas de vynuose rajonuose. Tarp čekų ir vokiečių kasdien įvyksta incidentų, kurie neapsieina be žmonių aukų.

ANGLU LAIVYNUI ALARMO

ISAKYMAS

Anglų admiralitetas įsakė visam Imperijos laivynui būti pasirėngusiam veikti.

PRANCŪZAI SU ANGLAIS SIŪLO BALSAVIMUS...

Prancūzų ir anglų vyriausybės siūliusios leisti Sudetų srityse balsuoti, kam nori jose gyvenantieji vokiečiai priklausyti. Cekai su tuo negali sutikti, nes aišku, kad vokiečiai nubalsuos dėtis prie Vokietijos, o tatau reikštų Cekoslovakijos valstybei galą, nes dalinimų pradžia, po kurių nieko iš Cekoslovakijos nebeliktų.

PRANCŪZAI šiuo metu, kaip rašė vokiečių spauda, turi pilnai apginklavę ir paruošę karui 650.000 kariuomenės. Iš jų 370.000 šiuo metu yra prie Maginot linijos. Esant reikalui, Rytų pasienio apsauga gali būti padidinta 3 kartus.

VAŠINGTONAS. Ryšy su įtempta padėtimi Europoj, Amerikos Jungtinių Valstybių vyriausybė nutarė paskirti 142 milijonus dolerių apsaugos mobilizacijai. Tuo tarpu bus sumobilizuota 400.000 vyrų. 4 mėnesių laikotarpy šis skaičius galės būti padidintas iki milijono. Be to, Krašto Apsaugos Ministerijas priežiūrai pavesta 10.000 fabriku, kurie gamina amuniciją, lėktuvus, priešdujines kaukes ir cheminius produktus.

ANGLAI stipriai savo kariuomenės dalis Indijoje. Tuo tikslu padidinti kreditai iš 1.500.000 iki 2 milijonų svarų sterlingų. Kariuomenės modernizavimui dar papildomai numatoma išleisti iki 5 milijonų svarų.

HAAGA. Olandijos vyriausybė pareiškė, Olandija ramiai žiūrinti į tarpautinę politinę padėtį ir, tuo tarpu, dar nemato reikalo imtis specialių apsaugos priemonių. Karo atveju Olandija laikysis tradicinio neutraliteto.

—Prie Cekoslovakijos sienos prasidėjo vengrų kariuomenės manevrai.

ANGLU UZSIENIU REIKALU MINIS TERIS CHAMBERLAIN NUVYKO PAS HITLERI

Europos būklei pasidarius kritiškai, anglai mėgina gelbėti taiką visom priemonėm. Jų užsienių reikalų ministras Chamberlain ketvirtadienį nuvyko pas Hitlerį ir, kaip manoma, bandys į jį įtikinti, kad karas būtų pražūtingas pačiai Vokietijai, ir kad reikia su Cekoslovakija taikiai būdu Sudetų vokiečių klausimas išspręsti. Kolkas pasitarimų rezultatai neskelbiami.

MOBILIZACIJA CEKOSLOVAKIJOJE

Cekoslovakijos karo vadovybė ėmėsi visų reikalingų priemonių krašto laisvei ginti. Kariuomenės dalyje sutrauktos prie vokiečių sienos. Be to, paskelbta dviejų klasių atsarginių mobilizacija. Cekai ryžtasi visom priemonėm gintis ir visiškai pasitiki savo ginklo jėga.

I FRONTA SIUNCIA VAIKUS!

Vyriausybiniškai paskelbė mobilizaciją „vyrų“, gimusių 1923—1924 metais. Tie „vyrų“ turi 14—15 metų amžiaus. Ir jie turės eiti į apkasus. Tokiems „saldotams“ vieta prie elementoriaus, ne fronte. Bet, skęstantis griebiasi ir skustuvo, sako patarlė.

JAPONIJOS „Ministerių Kabinetas“ pritarė, kad būtų sudaryta mišri komisija sienos ginčiui tarp SSSR ir Mandžukuo spręsti. Kaip žinome, dėl sienos seniai įvyko didelis ginkluotas konfliktas. Komisiją sudarys 1 japonų, 1 Mandžukuo ir 2 rusų atstovai.

JERUZALĖ. Šiomis dienomis Haifon atvyko naujos Anglijos kariuomenės dalyje sustiprinti anglų apsaugai Palestinoje. Arabai ir toliau vis puola pašto įstaigas ir policijos postus.

Mano pastabos Sudetai Europos Ekrane

PONAS REDAKTORIAU,

Siandien duosju keleta pastabu del lietuvisko meno, kuris musu Kolonijoz uzima gana svarbia vieta.

Apie mena bendrai nekalbesiu, tik isjtarstu vien del musu choru.

Chorais mes, aciu Dievui, galim pasigirti, tarim ju net keleta: Bendruomenes, Vydiu, Ryto, Vilties ir kai kuriose mokyklose vaikų chorelius. Visus juos veda ir moko du chorvedziai: muzikas J. Stankunas ir mokytojas F. Girdauskas. Kadangi paskutinis musu Kolonijoz gyvena dar nesena ir moko tik viena «Vydiu» chora, tai visa garbe choru atvilgiu tenka muzikui J. Stankunui, kuris tuo darbu uzsiima, rodos, jau nuo 1932 metu.

Choru istorijos neminesiu, tik pazymesiu, kad jie musu Kolonijoz kulturiniam ir tautiniam veikime yra suvaidine svarbu vaidmenaj: nebuvo nei vieno svarbesnio paminejimo, nei vienos tautines sventes, kur jie su savo programa nebutu prisidēju, nekaltant jau apie tai, kad jie visais sekmadeniais ir siaip per didesnes iakilnes musu bažnycioje savo giesmėmis stiprina tikinčiųjų dvasia, garbindami Auksciausiąjį gijuntaja kalba ir ngdydami ju širdyse prakilnu jausma bei meilu tam, kas yra sava, lietuviska. Tad labai teisingai p. R. Skipitis, DULR-o pirmininkas, per viena choro koncerta yra pasakęs: «Be choru Sao Paulo Lietuviu Koloni- ja butu kaip be dvasio» o as nuo saves dar pridėsiu, kad be choru joks lietuviskas kulturinis veikimas butu neįmanomas; dar daugiau—tik chorai palaiko mūmyste lietuviską dvasia ir, primindami musu tėvynę Lietuvą, neleidžia mums taip greitai nūtausti. Kas klausė musu chorų dainuojant: «Kur bėga Sešupė», «Leiskit j Tėvynę», «Kur bakuzė samanota», «Mes be Vilniaus nenurimsim», «Mes grįsim ten» ir kitas dainas, tas su manim pilnai sutiks.

Taigi, choiu reikėmė yra labai didelė. Be to, musu chorai labai daug prisidėjo ir Lietuvos vardui išgarinti kitatausiu tarpe, rengdami keleta kartų radio pušvalandj ir duodami viesus koncertus specialiai brazilių visuomenei

Ta chorų reikėmė butu dar didesne, jei visi musu veikėjai juos remtu, jiems padėtu—jei ne medžiaginiais, tai nors moraliais. Bet, dėja! Yra «veikėjų» bei «vadų», kurie vietoje pagalbos, stengėsi jiems kenkti. Kad tuščiai nekalbėjus, eikime prie faktų. Prie Lietuvos atminties ex-konsulo p. Gaudio Sao Pauly gyvavo gana stiprus du chorai: viltiečių «gos ir atskiras Villa Belos. Juos vedė ir mokė p. J. Stankunas. Kaip vieno, taip ir kito dainų reper-tuaras buvo beveik vienodas, todėl labai dažnai jie susijungdavo ir scenoje pasirodydavo, kaip vienas bendras choras. To choro uzsinojimai buvo dideli; norėta net rengti radio—koncertus—vieną sykį j savaitę. Tuo klausimu jau buvo vedamos derybos su radio stotimis ir visi manė, kad greitai laiku visa Sao Paulo visuomenė per radio išgirs lietuvių dainų bei muziką. Bet kur tau! Išėjo visai atvirkščiai. Lietuviu S-gai Brazilijoje su juos buvusiu garbės pirmininku p. Gaudiu priešaky parūpo tą pradėtą darbą išardyti, ir tai (Perkelta j 6-tą puslapj).

Viso pasaulio akys šiandien nukrypusios į Centrinę Europą, į Cekoslovakiją. Cekoslovakija— kino ekranas, kurį stebi ne tik diplomatai, bet ir visa žmonija. Niekados dar nebuvo tiek įtempti židretojų nervai, kaip šian dien. Mes jau dalinai esame pripratintj prie politinių audrų ir dar vis abejingai žiūrime į paskutinius įvykius. Gal ir turime pagrindo. Juk jau nebe pirmą kartą karo smėkla žaidžia žmonių nervais. Ne pirmą kartą apsiniaukia horizontas, vietomis žaibai blykčioja ir, rodos, tuoj jau pradės įvntau lyti, kaip padangė nelauktai prasiblaivo. Paskui vėl iš naujo koncentruojasi, vėl kelia baimės ir nerimo tiems, kurie dar atmena Didžiojo Karo baisias griovimo dienas, kurte turi šeimas, mylimasias, kurie nori dar džiaugtis saule, žydinčia jaunyste, pažinti pasaulį, kuriame taip neilgai viešime. Kiti rezignuoja, židri bokso rungtynių, seka filmą, šoka, nežidrint, kas grotu...

Niekas nenori spėti, kas bus ateity. Niekas negali susiorientuoti pasaulinėje painiavoje. Kasdien skrenda telegramos tarp Paryžiaus, Londono, Berlyno, Pragos, Vašingtono. Išgalėti ginklai gabenami į kovos arena. Žmonės lenda į žemes, dedasi kaukes apsiginti... Ir visa tai jau ne nuo šiandien. Tuoj po Didžiojo Karo nebuvo gerai išbalansuota jėgų pusiausvira, dėl to atramos taškas slyta iš po kojų. Siandien Cekoslovakija yra verdantis katilas, iš kurio sklinda nuodingi garai po visą Europą. Bet ugni kursto Vokietija. Šio laikraščio skiltyse nesena buvo rašyta tikrieji Vokietijos siekiai ir planai, jų čia nekartosime. Tik priminsime, kad Sudetai yra nei daugiau, nei mažiau, kaip pretekstas realizuoti tam planui, kuris jau senai ruošiamas. Politikoje visados taip dedasi. Siandien sudetai prašosi pagalbos. Rytoj gal ir Dancoigo vokiečiams pasidarys ankšta

koridorinuj. Paskui Sveicarijos vokiečiai pastjus besą vergijoj. Tas pat bus ir Klaipėdoj. Jau pora kartų bandė «ištikyntybę» demonstruoti mūsų momeleuderiai trečiajam reichui... Gal ir Kameruno juodieji panorės padidinti rasizmo oiles?... O Vokietija gera motina...

Styga įtempta, ir, kažin, ar tik nepamėgins muzikantai, kaip ji skamba.

Verta trumpai pažvelgti, koki elementai maišosi verdančiame alejuje. Svarbiausia jo turinio dalis, tai atsigaivusios Vokietijos svajonė apie didžiulę Imperiją. Sudetų mažumų reikalavimai kasdien auga, laistomi Hitlerio apmokamo Heinleino laistytuvu. Cekoslovakijos sienos, Versalio takto sulipydytos iš nesucementuotų plytų, pradeda byrėti, ir dabar statybos technikai jas visomis išgalėmis stengiasi paremti Cekų vyriausybė šio mėn. 6 d. angliais ir prancūzams tarpininkaujant pat liberališkiausia plėną sutaukinti au detus. Bet iš to, tur būt njeko neišels, nes jau rytojaus dieną įvyko Morawa-Ostravoj incidentas tarp čekų policijos ir vokiečių, kurje per sieną gabenoti ginklus. Lenkai, vengrai, slovakai ir kitos mažumos palaiko sudetų siekius, kiek tai liečia autonomiją, ir dar labiau supainioja ir taip jau painią padėtį.

Po 20 metų Europą pamatė klaidą, kurią padarė tuoj po Didžiojo Karo. Dabar jau belieka tik drąsiai laikytis arba užrištomis akimis vaikščioti po kalnus. Bepročiams yra dar vienas būdas: viską paleisti į orą. Aišku, vis tik liks dar ir gyvi, o po to — tegyvoja grobimas!

Mes dar esame optimistai ir tikime, kad ir šį kartą parakas neįsiliepsnos. Bet aiškiai matyt, kaip vokiečiai stengiasi suskaldyti Cekoslovakiją, kad atsidarytų duris prie Juodųjų jūrų.

Pasibaigė Nacionalsocialistų Kongresas Nūrnberge

Pirmadienį Hitlerio kalba buvo baigtas nacionalsocialistų partijos kongresas Nūrnberge. Hitlerio kalbos visą pasaulis nekantriai laukė. Visiems buvo labai įdomu, kagi dėl įtemptos Europos politinės būklės pasakys trečiojo reichio vadas. Deja, Hitlerio kalba įtempimo ne tik nesumažino, bet dar jį padidino. Su visu griežtumu jis užsipulė Cekoslovakiją ir pažymėjo, kad pusketvirto milijono Cekoslovakijos vokiečių reikalauja papsjersendimo teisės, kam jie patys nori priklausyti, ir kad Vokietija visada jų reikalavimus remis. Hitleris pasakė užgauliu žodžių Cekoslovakijos vyriamsybei ir keleta kartų karčiai išjuokė demokratinio režimo kraštus. Kalbėdamas apie

vokiško ginklo galybę, Hitleris pabrėžė, kad Vokietijos armija yra moderniškiausia ir geriausiai ginkluota visame pasaulyje. Vakarų pasienyje baigiamos statyti milžiniškos ir jokio ginklo neįveikiamos tvirtovės, kur šiuo metu dirba 771.000 darbininkų ir didžiulis pionierių kadras. Kasdien ten suvartojama 100.000 tonų cemento. Ligi žiemos tie darbai bus baigti. Iš viso bus 17.000 fortų iš 3—4 linijų. Už tų fortų stovi ginkluota visa Vokietija—šaukė Hitleris.

Paskutinę kongreso dieną buvo Nūrnberge visų kariuomenės dalių paradas. Paradas praėjęs tikrai labai įspūdingai ir gėfelinės drausmės nuotajkoje.

Brazilijos Žinios

AUKSAS GOYAZ ESTADE

Mineralinės produkcijos skyriaus viršininkas prie žemės ūkio ministerijos davė pranešimą, iš kurio paaiškėjo, kad Tocantins upės pakrantėse, Goyaz estade, be kitų metalų, gausiai randama ir auksas. Gana primityviu priemonėm ir tai kiekvienas auksas išskotojas gauna j para 1 gramą auksa, kurj par duoda už 16\$000, neskaitant, žinoma, laimingu atsitikimų, kurie yra gana dažni, kad auksa pavyksta rasti ir gabalais.

TARPTAUTINĖ PAVYZDZIU MUGĖ RIO DE JANEIRO

Tarptautinė pavyzdžių mugė, kuri įvyks Rio de Janeiro, labai gyvas susidomėjimas Sao Paulo prekybos ir pramonės sluoksniuose. Kaip žinoma, Sao Paulo yra didžiausias Pietų Ameri-

koje pramonės centras, ir dėl to mano šią progą reklamai plačiai išnaudoti.

DIDELĖ TRAUKINIO KATASTROFA RIO GRANDE

Sekmadienį Rio Grande do Sul įvyko šurpi traukinio katastrofa. Iš Sao Paulo ėjęs traukinys nušoko nuo bėgių tarp Taquarembo ir Val da Serra stocių, pereidamas į kitą liniją. Penki keleiviniai vagonai smarkiai nukentėjo. Laimė, traukiniu važiavo 2 gydytojai, tai jie ir suteikė pirmąją pagalbą. Aukų yra: 6 sunkiai ir 43 lengviau sužeisti.

I įvykio vietą išvyko geležinkelų komisija nastatyti nelaimės priežasčiai.

SEMANA DE EDUCACAO

Kovą su neraštingumu sąjunga

rengia nuo 2 iki 9 spalju Semana de educaçao. Ta progą bus paskaitos, demonstracijos, parodos. Tiek iš Sao Paulo, tiek ir iš kitų estadų žada gausiai šimtus sąjudyje už švietimą dalyvauti įvairios organizacijos. «Semana de educaçao» rengia «Bandeira Paulista de Alphabetisaçao».

GRIEZCIAU PRIZIURES NEPILNAMECIU DARBA

Pranešama kad nepilnamečių darba labai griežtai fiskalizuos. Kiekvienas nepilnametis, norėdamas paimti kokią tarnybą, turės gauti iš tam tikros įstaigos leidimą, turės pristatyti sveikatos liudijimą, o įmone savininkas turės garantuoti, kad nebus pavojaus nepilnamečio dorovei įmoneje. Nusizengę bus smarkiai baudžiami.

NAIKINA «BIŠIUS»!

Rio policija emėsi labai griežtų priemonių išnaikinti «bišius». Tik pirmą kovos dieną snimta 56 bišieriai ir likyduotij jų «bišniaj». Policija nusatė, kad vien Rio de Janeiro laudija «ant bišų» užmeta... 600 kontų kasdien! Tai pasakiška suma, kurią sudeda suskurdę darbininkai, tuo būdu labiau sunkindami savo šeimynų materjalinę būklę. Rio policija pasiryžusi «bišius» išnaikinti. Tokių priemonių turėtų imtis ir Sao Paulo policija, kur bišiai vargina ir net į kapus nuvaro ir nevienu lietuvju.

PORTO ALEGRE. Nežiūrint naujai išleisto įstatymo, kuriuo reguliuojama tautinė emigrantų veikla, Rio Grande do Sul estade vokiečiai ir toliau per mokyklas varo nacių politiką. Brazilijos vyriausybė nutarė imtis griežtų priemonių ir visas vokiečių mokyklas, kurios to įstatymo nevykdys, uždaryti.

BUENOS AIRES. Šio mėn. 11 d. Buenos Aires įvyko nepaprastas gamtos reiškinys: pelenu lietus. Pirmomis valandomis dėl to mieste buvo sutrukdytas susisiekimas. Peienų lietus Argentinoje nėra išimtinis atsitikimas. Tokį lietų retkarčiais iškrita vienoje ar kitoje valstybės dalyje.

HANKAU. Šios savaitės pradžioje kinai Kuang-Tai rajone sumušė japonus ir išstūmė juos iš Kuang-Tai upės klonio. Yangtee mėsauose japonai puolimus tebeveda, bet pasitūmeti prie kinų nevyksta. Kinai pasiryžę, nors ir be svetimų pagalbos, japonus sumušti.

VADUZ (Lichtenšteinas). Mažutė Lichtenšteine valstybėlė, turinti tik 14.000 gyventojų, nusprendė savo policiją padidinti dar 20 žmonių. Apsaugos sustiprinimas visai neturi jokio ryšio su neramumais Europoje. Tai padaryta dėl to, kad paskutiniu metu padaugėjo turistų skaičius. Dabar sugumamas bus ir čia patikrintas...

FRIEDRICHSHAFEN. Vokiečiai baigė statyti naują orlaivį „Graf Zeppelin“ tipo LZ 130. Orlaivis turi 245 metrus ilgio. Turis—200.000 kubinių metrų. Greičiausiai padaryti iš specialios lengvos ir atsparios medžiagos. Orlaivio vidus padalintas į 16 kamerų. 20 kabinių bus vietos 40 keleivių, neskaitant įgulos. Orlaivis normališkai galės skrieti 125 km. per valandą.

OTTAWA. Quebeco provincioj užsiedęs vokiečiai sudėgė 6 žmones.

ROMA. Italijoj išleistas įstatymas, kuriuo švietimajai žydai turi atleisti Italiją 6 mėnesių laikotarpy.

VARSUVA. Varšuvoje šiomis dienomis buvo paleistas šeimas ir senatas. Šeimo rinkimai paskirti 6 d., o senato 13 d. lapkričio.

VARSUVA. Varšuvos spauda skelbia, kad, žinomis iš Maskvos, rėgų Kominternas nutarė sustiprinti komunistų akcija Meksikoje. Tam tikslui paskirti kreditai pasiųstj rusų pasluntiniui Amerikos Jungtinėse Valstybėse, kuriam ir pavesta komunistų propagandos akcijos išplėtimas.

IŠ LIETUVOS PADANGĖS

BAISI KATASTROFA PRIE VIDUKLĖS

Rugpjūčio 13 d. prie Viduklės, Raseinių apskr., įvyko didelė katastrofa Obelių—Pagėgių greitasis traukinys užvažiuo ant autobuso, jį sumalė į špučius ir užnušė 4 žmones: uk. Vinca Jusčią, kareivį Albina Jurkyną, Sėrgiejų Kaminską ir Vinca Andrijauską.

KELIUS APSODINS VAISINIAIS MEDELIAIS

Sakiai. — Sakijų apskr. taryba, norėdama pažymėti artėjančią Lietuvos nepriklausomybės 25 metų sukaktį, nutarė 1943 metais pradėti kelius sodinti vaisiniais medeliais. Valstijų savivaldybėms paveista išsiaiškinti su vietos agronomais ir pasirūpinti, kad iki to laiko pakankamai keliams apsodinti vaisinių medelių būtų užauginta. Juos auginti numatyta pavesti jauniems ūkininkams ir mokykloms. Kiekvieno valstiejaus savivaldybė turi pati pasirūpinti medelių jo ribose esantiems keliams apsodinti. Jei šitais sumanymais įgyvendinti neatsiras ypatingų klūdių, atėlyje visi Sakijų apskr. keliai bus vaisiniais medeliais apsodinti. Tai bene vienintelis Lietuvos savivaldybės sumanymas šitai mūsų kraštą pagražinti.

PAGERBTI ZUVE MŪSU KARIAI, PALAIDOTI DAUGAVPILY

Karžygių minėjimo šventėje, kuri švenčiama Latvijoje kasmet, buvo pagerbti ir mūsų kariai, žuvę 1919-1920 metais, palaidoti Daugavpily.

Po iškilmingų pamaldų buvo sudėta mūsų karių kapuose, ties Nežinomo kareivio kapu, Daugavpilio igulos mieste ir organizacijų bendras vainikėlis. Be to, vainikus sudėjo mūsų ir latvių karių kapuose Lietuvos Konsulats Daugavpily p. M. Savickis.

KIEK BIRŠTONE DRUSKOS?

Apskaiciuota, kad Birštone ištirtai išmeta 1930 kg. druskos per parą arba 700 tonų per metus. Šitą druską pakrauti būtų reikalinga 47 prekinčių vagonų.

VIS NAUJI SUVARŽYMAI VILNIAUS KRAŠTE

Iš Vilniaus praneša, kad šiemet labai daug ūkininkų sutinka klūdių leisdami vaikus į lietuviškas mokyklas. Lenkai reikalauja įrodyti, kad tėvai namie vertoja lietuvių kalbą. Tačiau reikalingų liudijimų ne viešins

pasiseka gauti net kreipiantis ir į stovastiją. Tokiu būdu daug lietuvių šiemet minimų liudijimų negavo ir vaikus į Vytauto Didžiojo gimnaziją negalės leisti.

ATVYKSTA VILNIAUS „VARPO“ CHORAS

Iš Vilniaus praneša, kad lietuvių „Varpo“ choras gavo leidimą vykti į Nepriklausomą Lietuvą. Numatoma lankytis Kaune ir kitose vietose.

VILNIUJE BENDRABUCIAMS IŠLAIKYTI REIKALAUJA GARANTIJŲ

Nuo 1937 m. lapkričio mėn. pradžios Lietuvos Labdarybės Draugijos visą turimą ir jos išlaikomą bendrabučių tvarkos valdžios paskirtas kuratorius. Šiomis dienomis jisai pranešė, kad bendrabučiai galėsia veikti, jei jiems valdybos nariai parūpins reguliarai nustatytą terminu lėšų. Garantijos pareikalavo ir Vilniaus „Ryto“ kuratorius, kad lėšų turėtų ir Vytauto Didžiojo gimnazija.

STEIGIAMA VALSTYBINĖ PREKYBOS MOKYKLA

Nuo šių metų rugsėjo 1 d., Ministerių Tarybai leidus, Svetimos Ministerija Kaune steigia valstybinę prekybos mokyklą, kurioje bus 2 skyriai. I pirmąjį tos mokyklos skyrių priimami asmenys, baigę pradžios mokyklos VI skyrius, I antrąjį skyrių — baigę ne mažiau kaip 4-ias gimnazijos klases arba tolygaus išsilavinimo. Mokslas abiejuose skyriuose truks 3 metus. Už mokslą mokėti nereikia.

SVETIMOS VALSTYBĖS KARO LĒKTUVAS?

Apie Vilkiškių ir jo apylinkes skraidė, matyti, vokiečių karo lėktuvai. Jis skraido labai aukštai; nežinant giedro oro, plika akimi nematyti. Pro židroną atrodo lyg peteliškė. Lėktuvai, matyt, kelių motorų, nes iš tolo girdimas nepaprastai galingas ūžimas.

DANCIGO NACIŲ VADAI KAUNE

I Kauną atvyko susipažinti su padėtiniai — studijų tikslais — Dancigo senato spaudos skyriaus virš. K. H. Fuchs ir nacių ofic. „Danziger Vorposten“ red. W. Zarske. Iš Kauno vyks į kt. Pabaltijos valstybes.

VYKSTA KARIAUTI I TOLIMUOSIUS RYTUS

Šiomis dienomis pas vieną kauriškį kunigą atėjo nepažįstamas vyras, pasisakė buvęs lakūnu, o dabar vyksta į Tolimųjų Rytų karą; nors jis ir nėra giliai tikintis, bet prieš pavojingą žygi sakėsi norįs gauti kunigo palaiminimą.

Manoma, kad jis sto į kinų aviaciją.

KAUNAS STATYSIS PLYTINE

Kauno m. s-bė rengiasi netoli Kauno pasistatyti plytinę. Dėl būtinų plytų fabriko dar tarinamasi.

— Krosnoje ir Liubave steigiamos kauno vaisinės.

— Cekiškės v. lenkai bernai užpuolė lietuvi Jackų ir jį smarkiai sumušė.

— Nemuno reguliavimo darbas šią vasarą išleista apie 300.000 lt. Prie jų dirba apie 300 darbininkų.

KITAMET BUS ATSTATYTA VISA PALANGA

Jau sudarytas 1939 m. viešųjų darbų planas, pagal kurį ateinančiais metais Palangoje bus išgrįsta ir įrengta naujoji turgavietė už 68.000 lt, iš naujo pertvarkytos Piktaižio, Smilčių, Jūratės ir Panceriaus g-vės; per išdegtą plotą nuo Kretingos g-vės ligi Zvejų g-vės bus pravesta nauja g-vė. Taip pat ir senosios g-vės bus praplattintos. Visas g-vės numatyta apsodinti vis atskirais medeliais. Tvarkymo paruošiamuosius darbus pradės dar šiemet. Darbų sąmata siekia 13.183,80 lt, tačiau su viešbučio ir kitų namų statyba ji bus keleriopai didesnė. Šiemet baigiamą statyti Palangos stotis ir didžiulė pradžios mokykla.

SEIRIJAI PRASO PROGIMNAZIJOS

Dėl ankštumo Alytaus gamnazijoje, seirijiečiai paruosė Svetimos Ministeriui prašymą, kad Setrijuose, būv. amatų mokyklos namuose, įsteigtų 4 klasių progimnaziją, kurios prašo Pietinės Dzukijos gyventojai, nes jiems į Alytų toli.

— Prasidėjus sovietų — japonų konfliktui, kai kurie lietuviai iš Charbino grįžta į Lietuvą.

— Štalių mieste numato statyti naują gražių rotušių.

KONSERVOUS KAUNO PILI

Dar šiemet nusistatyta sustiprinti Kauno pilies sienas. Taip pat bus baigta tvora aplink pilį. Griovys tarp senatinijos ir pilies numatytas apsaugoti nuo užliejimo, padarant naują pylimą nuo Neries pusės.

— Ateinančiais metais Panevėžy bus pastatyti dideli geležinkelio stoties rūmai.

DIDELĖ AUDRA UTENOJE

Nesenai Utenos apskrity šiautė didelė audra. Audra pridarė milžiniškų nuostolių. Sugriauta labai daug namų ir sunaikinta daug pasėlių. Apskaiciuota, kad audra padarė 65.000 litų sumai nuostolių. Nuo audros nukentėjo 94 ūkininkai.

ZAIBAS NUTRENKĖ TĒVA IR SŪNU

Prie Šaldutiškio (Utenos apskr.), Drobiškių km. ūkininkas Kraujelis su savo sūnumi sėdėjo už stalo ir valgė. Tuo metu į valgomojį kambarį trenkė perkūnas. Abu valgiušeji, tėvas ir sūnus, buvo užmušti.

NAUJAS SKLANDYMO REKORDAS

Kaunas. Lakunas Pvrągjus pasiekė naują rekordą, nuskleidęs bėmatorinju lėktuvu (sklandytuvu) 180 kilometrų. — Kaune sėkmingai pasibaigė Lietuvos, Vokietijos, Latvijos ir Estijos geležinkelių eilė klausimų kalmyniniam geležinkelių susisiekimui tvarkyti ir tobulinti.

— Nemune, ties Kaunu, atrastas paskaudintas rusų karo laivas. Paskan dino jį vokiečiai Didžiojo Karo metu. Dabar jo stiebai kliudo plaukioti Lietuvos laivams. Zadama tą laivą iš Nemu no išimti.

— Lietuvos kalėjimuose dabar yra apie 4.000 kalinių, (politinių apie 400, beveik visi komunistai). Pernai buvo arti 5.000 kalinių. Taiji šiemet kalinių skaičius gerokai sumažėjęs.

KRĀKĖSE STATYS MERGAICIŲ KALEJIMA

Dar šį rudenį Krakėse bus pradėtas statyti nepilnamečių mergaičių susikaltelių namas, kuris bus 40 m. ilgio. Namai bus dviejų aukštų.

1500 LAIVU KAUNO UOSTE

Per pirmąjį šių metų pusmetį į Kauno uostą įplaukė ir išplaukė per 1.500 laivų. Vidaus vandens laivynų kystė rodo tendencijos augti, ir Nemuno oostas Kaune ypač gyvėja iš prekinio susisiekimo.

PAVERGTUJU UKRAINIEČIU LIKIMAS LENKIJOJE

(Tasą iš 36 nr.)

Jei leidimo negauna, tai žemės negali pirkti, nei parduoti. Nors ukrainiečių žemės tirstai apgyventos ir naujiems gyventojams vietos mažai, lenkai, vykdydami jos žemės reformą ir dalindami valstybei prasiskolinusių didelių dvarus, ukrainiečiams nū pėdos žemės neužleido; ją išdalijo iš ano svieto galo atsibasėfustelis „osadnikams“.

„MASLOSOUJUZ“

Bet, nežinint lenkų priešpaudos, ukrainiečių dar prieškariniais laikais įsteigtos ūkinės organizacijos (bankai, kooperatyvai) laikosi neblogai, nes lenkai prie jų neprišikabino. Ypač garsai yra sąjunga „Maslosoujuz“, kuri labai panaši į mūsų „Pienocentrą“. „Maslosoujuz“ pats tiesiog išgabena savo narių pagamintą sviestą, suris ir K. j Londoną, Berlyną ir kitas pasaulines rinkas. Tuo tarpu lenkiški kooperatyvai veikia daug prasčiau. Lenkai ukrainiečiams labai pavydi, kad jie geriau tvarkosi.

UKRAINIECIU SPAUDA

Pusėtinai laikosi ir ukrainiečių spauda. Lvove ukrainiečiai išleidžia tris dienraščius ir keliasdešimt kitokių periodinių leidinių — savaitraščių, dvi

savaitraščių, mėnesinių žurnalų. Tik ukrainiečių spauda labai kenčia nuo lenkų cenzūros, kuri reikalauja nebūtu daiktų. Štai, pavyzdžiui, valdžia įsakė ukr. laikraščiams vadinti savo kraštą ne Galicija, bet „Malopolska“. Kuris tik laikraštis parašo „Galicija“ — tuoj konfiskuoją.

Dar iš prieškarinių laikų ukrainiečiai turėjo savo „Sakalų“ sporto sąjungą. Dabar ją lenkai uždarė ir iš jos atėmė didžiulę aikštę Lvove. Taip pat lenkai neseniai uždarė ir ukrainiečių moterų sąjungą, kuriai priklausė 50.000 narių; uždarė ir tos organizacijos leistus do moterų laikraščius.

Toks nepakenciamas gyvenimas daug ukrainiečių privertė palikti savo gimtąjį kraštą ir iškoti laimės už jurių. Daug ukrainiečių išvažiavo į Ameriką, Argentiją, Braziliją ir kitur. Kiek gausinga ukrainiečių emigracija į kitus kraštus, parodo oficiali lenkų statistika: 1937 m. iš Lenkijos į kitus kraštus išvažiavo per 25.000 žmonių, iš to skaičiaus — 15.000 ukrainiečių. Lenkai tuō labai džiaugiasi. Kad išvažiavusieji negalėtų grįžti į savo gimtinę, lenkai išleido labai griežtą pilietybės įstatymą: kas išvko į užsienius ir pō 5 metų negrįžta Lenkijon, tas nusitvoja pilietybės. Žinoma, šis įstatymas

oficialiai taikomas visiems, bet ypač — ukrainiečiams, dėl įvairių priežasčių turėjusiems palikti savo gimtinę.

UKRAINIECIAI PAREIKALAVO AUTONOMIJOS

Nors ir spaudžia ukrainiečius lenkai, bet vis rėkia, kad ukrainiečiai turį geruoju sugyventi su lenkais, nes tik lenkai galį ukrainiečiams duoti kultūros ir pagerinti jų gyvenimą. Tiesa, dalis ukrainiečių vadų nusileido lenkams ir emė tartis dėl bendradarbiavimo su lenkų valdžia. Bet, pamate, kad lenkai nuo smaugimo vistiek ne atsisako ir nenori atsisakyti, nuo bendradarbiavimo atsisakė. O neseniai Lvove įvykęs ukrainiečių tautinių demokratų sąjungos suvažiavimas pareikalavo Lenkijos ukrainiečiams autonomijos, t. y. savivaldos.

Mums, kurie džiaugiamės laisve, skaudu žiūrėti, kaip nekaltai kenčia ukrainiečiai tik dėl to, kad nori išlaikyti savo kalbą, papročius, auklėti ir mokyti savo vaikus gimtąja kalba. Iš tiesų labai keista atrodo, kai lenkai kenčia didžiulę gvolą dėl kelių dešim-

čių tūkstančių lenkų Cekoslovakijoje (čekų statistika jų priskalto 81.000, o lenkai sako — 250.000!) ir reikalauja jiems autonomijos, tuo tarpu patys smaugia 8 milijonus ukrainiečių. Mes, lietuviai, turime tatau atsiminti.

Lietuviai su ukrainiečiais praely daug bendravo. Ukrainiečių karaliai senovėje giminiavosi su lietuviais didikai. Prieš didijį karą nemaža lietuvių ėjo mokslus ukrainiečiams Lvove. Ypač gražiai ukrainiečiai išiviai sugyvena su lietuviais svetur.

Ukrainiečių iš viso yra per 43 milijonus. Iš to skaičiaus 27 mil. gyvena Sov. Rusijoje, 8 mil. Lenkijoje, 1,5 mil. Rumunijoje, 500.000 Cekoslovakijoje, likusi dalis įvairiose pasaulio vietose.

(Pabaiga).

SVARBU Ar jau sutarkei savo dokumentus? Ar jau legalizuota, Brazilijos gyventojas esi? Ar turi Carteira de Identidade? Jei ne, tai taupyk laiką ir pinigus ir kreipkis Rua da Moo'ca, 1721, nuo 5 iki 9 val. vakaro.

Vokietijos ir Rusijos susiartinimas

Zmonių siekimai, nukreipti į valstybės reikalų tvarkymą, vadinama politika. Tai vienas iš sukčiausių mokslų. Niekur nėra taip slepiama ir dangs toms tiesai, kaip politikoje. Draugiški ar nedraugiški tarp valstybių santykiai yra, paprastai, paremti pozityviais išskaidymais. Užtenka tiems išskaidymams pasikeisti, kaip valstybės formos bei idejiniai siekimai pasitraukia prieš politinius išskaidymus.

Štai, kad ir paskutiniai įvykiai Europoje. Paastrėjus Vokietijos santykiams su Čekoslovakija, Vokietija tuoj pasirūpino sureguliuoti įtemptus santykius su Rusija. To sudaravimo tikslas tiek aiškus, kad nereikia didelės politinės išminties juos išsifruoti. Prieš vokiečių — čekų konfliktą Hitleris antikomunistine propoganda tuos santykius buvo tiek įtempęs, kad buvo duota kai kam pranašauti net Vokietijos — Rusijos karą. Dabar padėtis tarp tų dviejų valstybių grįžo į visai normalias vėzes.

Kitas vertas pažymėti faktas — Rapalo paktas. Šis paktas buvo 1922 m. pasirašytas Rapalo konferencijos metu. Juo patikrinami draugiški santykiai tarp Vokietijos ir Rusijos. Abi valstybės pasižadėjo vesti viena kitos atžvilgiu taikingą politiką ir visomis priemonėmis vengti karo. Savo laiku tai buvo nustebinę kitas didžiąsias valstybes. Paktas buvo sudarytas 5 metams. Praėjus galiojimo laikui, jis buvo pratęstas — dar senosios demokratinės Vokietijos vyriausybės. Vėliau tos pat krypties lankėsi ir Hitleris.

1933 m. paėmus valdžią į savo rankas, pirmuoju jo gestu buvo šio pakto pratęsimas. Nežiūrint to, kad Hitleris vedė griežtą kovą prieš bolševizmą, iškilmingai priėmė rusų ambasadorių (žyda) ir susitarimo galiojimo laiką pratęsė dar 5 metams.

Labai įdomios kal kurios to dokumento daly. Išangoje sakoma: «susitaranciu šalis interesai reikalauja pasi tikėjimu paremto bendradarbiavimo, kad būtų konsoliduoti tarp abiejų valstybių draugiški santykiai». Susitarimo § 1 skamba taip: Reikia, kad abi vyriausybės palaikytų draugiškus santykius ir tuo įgalintų nekludomai vykdyti savas politines ir socialines problemas. § 2. Jeigu viena iš susitarusių šalių bus užpulta trešiosios, tai antroji susitarusi šalis laikysis griežto neutraliteto visu ginkluoto konflikto metu. Taip pat nė viena iš susitarusių šalių neprisidės prie ekonominio boikoto, jei gu toks ir būtų paskelbtas prieš vieną iš pakta pasirašiusių šalių.

Hitlerio pratęsto pakto galiojimo laikas baigiasi šiais metais. Kyla klausimas, ar ir šiomet Hitleris nueis tuo pačiu keliu? Atrodo, kad taip. Nors Hitleris kovojo ir kovoja prieš komunizmą, kaip jis sako, gindamas Europos civilizaciją, bet su Maskva vedė ir veda taikingą politiką. Tai aiškiai galėjo pastebėti visi, kurie seka tarptautinę politinę raidą.

Užteks priminti, kad 1936 m. Hitleris 5 metams suteikė 200 milijonų markių kreditą Rusijai. Žmogus, kuris pri mygtinai sako, kad «Rusijos ginklavimas yra rimtas pavojus taikai Europoje», skolina milžiniškas sumas tai pačiai Rusijai, kurių didžioji dalis kaip

tik ir yra skiriama raudonosios armijos ginklavimui. Nežino dešinė, ką daro kairė...

Hitleris griežtai stoja prieš prancūzų — rusų ar čekų — rusų bet kokį susiartinimą. Tuo tarpu pats eina tuo susiartinimo keliu. Tai pirštu priekšama kai ką rodo...

Ką jis galvoja? I tai, gal būt, galėtų atsakyti nacionalsocializmo kūrėjai.

TELEVIZIJA RUSIJOJ

Atidaryta pirmoji televizijos (paveikslų perdavimo į tolį) stotis Rusijoje. Ligi šiol tokia stotis veikė tik Berlyne. Paveikslus radio bangomis perduoda 13x18 centimetrų dydžio.

LENKAI PRIES VOKIECIUS

Iš Silezijos ir kitų vietų ateina žinios apie priešvokieškas demonstracijas. Kai kuriuose miestuose buvo minios užpulti vokiečių knygynai ir sunaikinta daug nacional socialistinės literatūros.

Kaip radio tarnauja lėktuvui

Amerikos Jungtinėse valstybėse žmonės gyvena daugiausia susispietę miestuose. Ivaizniausiais prekybos ir pramonės retkalais yra verčiami keliauti iš vieno miesto į kita, labai dažnai gana toli. Geležinkelis, nors ir labai išstobulintas, jau nebegali patenkinti didžiųjų prekybinių ir pramoninių reikalavimų. Amerikoniškai laiką vertina pinigų. Del to Staurės Amerikoje daug plačiau, nekaip kur kitur, išsiplėtė oro susisiekimas. 800 didžiųjų keleivinių lėktuvų kasdien, dieną ir naktį, raizo padangas. Dangelis turi ir savo nuosavus mažus lėktuvėlius, kuriuos naudoja, palyginti, trumpoms kelionėms. Tokiu lėktuvėliu kelionė atsiejia ne brangiau kaip geležinkeliu, o jei skrenda 2 žmonės, tai dar net pigiau.

Dideliems atstumams perskristi jau reikia didžiulių, galimų ir gerai įrengtų aparatų. Iš New Yorko į S. Francisco yra 4000 km. kelio. Lėktuvu šis atstumas perskrendamas per 15 val., o traukiniu kelionėje sugaištama 3—4 dienos.

Idomu, kaip lėktuvo pilotas, skrisdamas tokį ilgą kelią, nepaklysta. Dėl didžiulio tolimo orientacijai nebetinka nei žemėlapis nei charakteringi žemės esantys objektai. Svištos signalai taip pat nebeteri didesnės praktiškos vertės, nes labai dažnai tenka skristi per miglas, lietu ar sniegą. Lakūnas nieko nemato. Bėlieka vienintelė ir patikimiausia priemonė — radio. Lėktuvui radio yra tas pat, kas paukščiui — keleiviuviui instinktas. Amerikoje yra platus radio siučių tinklas, kurios tarnauja tik aviacijai. Dabar pažūrėsim, kokiu būdu radio stotys išbrėžia erdvėse nematomą kelią nuo vieno kontinento krašto iki kito.

Lėktuvų orientacijai skirta radio stotis turi 2 poliarizuotas antenas, t. y., tokias antenas, kurios radio bangas siunčia tik viena kryptimi. Iš tų 2 antenų nuolat tuo pačiu laiku siunčiami morzės signalai. Pav., viena antena siunčia raidę a /—/ o kita raidę n /—/. Tuo būdu ore gaunama lyg koks nematomas takas, kurajame abidvi šios raidės girdisi vienodu stiprumu. Jodvi viena antrą papildo, ir lakūnas, skrisdamas teisinga kryptimi, girdi tik vieną išties brūkšnį. Jeigu lėktuvas iš šios zonos išklysta, lakūnas pradeda stipriau girdėti vieną iš tų dviejų raidžių, žiūrint, į kuria pusę išklydo. Be lieka tik pasukti vairus ir aparatas grįžta į teisingą kelią.

Tomis pačiomis bangomis radio telefonu siunčiama pranešimai apie oro sąlygas. Lėktuve randasi ir siunčiama ji radio stotis, kuri naudojama reikaliniems pranešimams išsiųsti. Kelionėje lėktuvas turi du priešus, kurie dar ir šiandien nėra visiškai nugalėti: tai lėktuvo apledėjimas ir atmosferos elektra. Apledėjimas pavojingas skrendant aukščiau per šaltus ir drėgnus debesis. Ant lėktuvo sparnų ir liemens pradeda kibti ledo kristalėliai, kurie po ilgesnio laiko sudaro išties ledo plata, pakeičia sparnų aerodinamines formas, padidina jo svorį ir sumažina greitį. Apledėja daugiausia lėktuvo priekys ir sparnai

Apledėjimo pavojni sumažinti, sparnų priekyje dedami pneumaticiniai aparatai, kuriais jeigu ir negalima visiškai apledėjimo pašalinti, tai bent žymiai jis su mažinamas. Skrendant per rūkus, o ypač per audros debesis, nuo trinties į orą įsielektrina sparnai ir prasideda elektros išlydiniai kibirkštims. Kibirkščiavimas ypač stipriai sutrikdo radio aparatai

tų veikimą. Mes žinome, kad elektros kraujos lengviausia išsilydo smallumomis, tuo tarpu, kai lėktuvo forma dėl aerodinaminių sąvybių smailumų lengvia. Prisiėjo labiau liemens nutoliosiose sparnų vietose pridėti dirbtinai smailiai ir aštrumos, kurje kibirkščiavimą tik sumažina, bet jo nepašalina. Pradėta vartoti šarvuotos radio antenos, o paskutiniu metu ieškoma galimybes pavartoti ultra—trumpas radio bangas. Ultra—trumpas radio bangos laisvos atmosferos trukdymų, bet jų sklaidimo tolis nedidelėse aukštumose yra labai mažas. Reikia laukti, kad inžinieriams pavyktų surasti valstyje prieš atmosferos kliūtis. Tuomet kelionės lėktuvais turės ypač pirmenybes prieš kitas susisiekimo priemones.

IŠ JŪROS DUGNO KYLA LAIVAI

Seapa Flow. Anglų laivyno bazė salose, kurios randasi netoli Skotijos. Didžiojo karo metu vokiečiams pavyko ją atimti iš anglų. 1919 m. liepos m. 21 d. patys vokiečiai ten nuskaudino visą savo flotiliją, susijedantį iš 66 įvairaus dydžio ir paskirties laivų, nes nusprendė geriau juos atiduoti jūros dugnui, nekaip karą laimėjusiems sąjungininkams. Plieno milžinai nugrimzdė 50 metrų po vandens. Tylūs juodi plieniniai lavonai ilgai gulėjo gelmėje apleisti ir vienii. Keisti jūros gyvūnai sukiniėjosi ir stebėjosi nesuprantama jiems žmogaus kuryba. Ant plieninių milžinų susikūrė sau būvį jūros moliuskai, hidros, vežiukai. Gyvieji minta mirusiais. Dienos, mėnesiai ir metai plaukė. Žmonija ruošiasi naujam karui. Statomi nauji plieniniai karo milžinai. Reikia plieno. Nerami žmogaus akis ieško jo visur, kur tik galima rasti. Neliko nepastebėtos ir jūros gelmės. Anglai sumanė iškelti skenduolius ir jų plėną panaudoti naujų šarvuotųjų statybai. Dalis jų jau iškelta, kiti tebekeliami. Per paskutinius 5 metus pavyko ištraukti 12 karo laivų. Pirmiausia į jūros dugną, į tamsią gelmę, nusifeldžia narai. Apžiūri jie iš visų pusių nuskendusį, uždaro visas jo augas. Dabar gaminami geležies vamzdžiai pusės metro diametro. Nežiūrint bangų ir jūros šėlimo, tie vamzdžiai leidžiami vandenį, kol pasiekia ramiai besilūnį šarvuotį. Vamzdžio galas narų prilydomas prie laivo šarvų ir iš viršaus pradedama pumpuoti oras. Oras išstumia iš laivo vidaus visą vandenį. Ilenda žmogus. Čia be jokių šarvų ir kaukių šeiminkauja jūros dugne, lyg taj būtų vandens paviršiuje. Gerai patikrina visas angas, visus plyšius, kur tik reikia aklina uždaro, prilydo. Žmonės laivą palieka, o iš viršaus pradedama vis daugiau ir daugiau pumpuoti oro. Laivo viduje jis vis labiau suspaudžiamas. Skienduolis lengviau. Pagaliau, keli tukstančiai plieno ir geležies tonų pamažu atsiskiria dugno ir pradeda palengva kilti viršun. Kyla tuo pačiu keliu, kurioo nukeliau tu atmintiną 1919 m. vasaros vakarą, didžiosios pasaulio tragedijos finale. Vandens paviršiuje pasirodo juodi šarvai, o dumblo sūkuriai pamažu sėda ir rimsta. Iškeltas milžinas bereikia nuvilkti apie 600 km. iki artimiausių dokų, čia išardyti, kad dar kartą pavertus jį naikinančia baisenybe, kad dar kartą atidavus jūros dugnui, kas jam skirta. Paskutiniu metu taip buvo iškelti šarvuotai "Friedrich der Grosse" - 26.000 tonų ir "Grosser Kurfurst" - 25.600 tonų. Vieno tokio laivo geležis ir plienas vertinamas 750.000 dolerių.

Vai, lėkite, dainos!

VALSAS

Muzika,
Muzika,
Sukasi valsas —
Tūkstančiai šoko,
Tūkstančiai šoks.
Sieloje dulkių
Nešiot nemoku —
Sukitės, sukitės
Poros tolyn!
Naujai žmonijai
Naująjį valsą
Naujosios valandos šoks.
Sukasi suknios,
Smoginkai, frakai,
Tartum netekę galyos.

Muzika,
Muzika,
Zuogau, išgirski —
Zmogau naujų valandų.
Sukasi, sukasi
Amžinas valsas
Kartais į priekį,
Kartais atgal.
Vėliai nušvito
Skambanti salė —
Jūrė juokų ir kalbų.
Sukasi suknios,
Smoginkai, frakai,
Tartum netekę galvų.

Muzika,
Muzika,
Sukasi valsas —
Tūkstančiai šoko,
Tūkstančiai šoks.
Sieloje dulkių
Nešiot nemoku —
Sukitės, sukitės
Poros tolyn!

Jo troškimai išsipildė

Neseniai raudonųjų buvo sušaudytas netoli Barcelonos esančio miestelio Vicho kanaaninkas Don Llado. Prižiūtas prie sušaudymo stulpo, senelis kunigas šypsojosi. Neiškentęs vienas budelių sušuko: „Tas senis nežino, kas yra baimė!“ O kunigas jam atsakė: „Jūs patys nežinote, kaip aš esu laimingas, patekęs į jūsų rankas. Visą savo gyvenimą aš prašiau Dievo trijų malonių. Pirmiausia, kad aš galėčiau išganyti savo sielą. Šituo dabartiniu momentu aš neabejoju. Toliau, kad Dievas leistų man mirti kankinio mirtimi. Tai jau pildosi. Kas galėtų būti man malonesnio, kaip pralieti kraują dėl savo išganytojo. Galop trečioji malonė, kurios visą laiką Dieva meldžiau“, čia senelio kunigo balsas ėmė virpėti „tai ta, kad mano mirtis galėtų išgelbėti vieną sielą, vieną sielą iš jūsų tarpo...“ Senelis nutilo, o jo ramus

žvilgsnis, kaip vakaro saulėlydis, žiūrėjo į jį supančią miniją. Staiga minijoje kilo brozdesys. Vienas komunistas metė savo ginklus ir, prisipaудęs pro miniją, sukiūbuo prie kunigo kojų, šaukdamas: „Ir aš noriu mirti dėl Išganytojo!“ Negalėtingi budeliai ir jį prižiūo šalia Don Llado, ir du kūnai sulinko šūvį salvėje.

Maskva nepatenkinta

Tarptautinės bedievių sąjungos vadovybė Maskvoje yra labai nepatenkinta Kanados bedievinis, kuriems prikiša, būk šie snaudę ir neišnaudoję progos, neseniai įvykusio Kanados Eucharistinio Kongreso metu suruošti bedievių demonstracijas prieš tikėjimą. Tada jie būtų galėję sau laimėti daug naujų narių. Kad „skriauda“ būtų atitaisyta, Kanados bedieviams yra įsakyta sekaučiais metais drauge su kitomis prieštikiybinėmis ir laisvamanių grupėmis suruošti Kanados bedievių kongresą. Tai vadinasi «sąžinės laisvė!»

SVETIMŠALIAMS, GYVENANTIEMS BRAZILIJOS, PRANEŠIMAS

Paskutiniu laiku Federalinė Vyriausybė išleido naujus įstatymus Nrs. 406 ir 3010, kuriais remiantis visi svetimšaliai yra verčiami būtina iširūpinti specialę *Caderneta de Identidade* ir registruotis.

Šis įstatymas liečia visus svetimšalius, vyrus ir moteris, nuo 18 iki 60 metų amžiaus, nežinint, kiek laiko gyventų Brazilijoje.

Taip pat nė vienas svetimšalis negalės būti priimtas į bet kokią darbo įmonę be *Carteira de Identidade*, nes darbdavys, prasizengęs šiam įstatymui, bus baudžiamas pinigine pabauda.

Iki šiol išduotos *Carteira de Identidade* po metų nustos savo vertės ir, kokiai įstaigai pareikalavus, patiekiant senąją, bus jį atimama. Užtat senosios *Carteiras* turi būti pakeistos dabartinėmis.

Visi svetimšaliai, neišpildę minėtų reikalavimų, bus baudžiami 500\$000 pabauda arba ištėmimu.

Lietuviai, neatidėkite savo dokumentų sutvarkymą į paskutines dienas. Kreipkitės visais tais reikalais į

Informacijų Agenciją, kur visi maža laiko nustodami atliksi te savo pareigą. *Carteira de Identidade* iširūpiname už vis pigiau, negu visur kitur.

RUA JOSÉ BONIFACIO N.390 sobreloja, sala K. (miesto centre) Tel. 3-3296.

Atidaryta kasdien nuo 8 val. ryto iki 6½ val. vakaro.

Svetimšaliu Legalizacija.

Svetimšaliai, atvykę Brazilijon po 1934 metų, pripažinti nelegaliai apsigyvenę šioje šalyje. Greitu laiku jie privalo legalizuotis.

Be to, visi svetimšaliai, nežinint kada jie būtų atvykę, turi išsijanti

Carteiras de Identidade

Legalizacijos, *Carteiras* ir kiti reikalingi dokumentai, kaip vestiniai, paruošiami lietuviams tik RUA DA MOO'CA, 1721.

D-ras Povilas Licciardi Santa Casa gydytojas - operatorius

Asmos ir jos komplikacijų gydymas; plaučių emfizema, bronchitas. SVIEZIOS AR IŠSENEJUSIOS FORMOS ASMA GYDANT REZULTATAI JAU PIRMOMIS GYDymo DIENOMIS. MOTERŲ LIGŲ SPECIALISTAS; gimdos, deščių ir rankų gydymas BE OPERACIJOS. SYFILIS ir kitos venerinės ligos. REUMATIZMAS; Kojų vortys, venų išsiplėtimas, hemoroidai. SKI VIO ir KEPENU susirgimai, BENDROJI CHIRURGIJA. REZIDENCIJA IR KONSULTORIJA:

RUA SILVA PINTO, 444 (Bom Retiro) Telef. 5-4175. PRIIMA nuo 11 iki 12 ir nuo 15 iki 19 val. kasdien.

PASTABA: Kviečiamas vyksta į namus kiekvienu momentu — (DIENA ir NAKTI)

Dr. A. Candia ir M. Cogano LABORATORIJA MEDECINIŠKAS ISTYRIMAS:

Kraujo, nugarkaulio smegenų, šlapimo ir išmatų.

RUA BARÃO DE ITAPETINGA, 242 3-as aukštas.
Priėmimo valandos nuo 9 — 12 ir 3 — 7. Sekmadieniais 10—12.

Dr. Adolpho Taubkîn ADVOCATAS

[Diplomuotas São Paulo fakulteto] Civilinės ir prekybinės bylos, kontraktai, (ipotekos, žemės pirkimas ir pardavimas ir t. t.) skolų išreikalavimai ir visi kiti juridiniai reikalai.
n 6: Rua Direita Nr. 2, 2-as aukštas, salė 5. Telef. 2-1214.
Atidaryta: nuo 9 iki 11 ir nuo 3 iki 5 val. vak.
Kalba lietuviškai.

Dr. A. Jazara-Snege

(Maskvos gydytojas nuo 1914 m.) Vidaus ligos, chirurgijos ir moterų ligos. Priėmimas nuo 9 — 12 v. ryt. ir 3 — 7 v. v.

LADEIRA PORTO GERAL 12 SOBR. kampas. Boa Vista ir 25 de Março.

2 andar, sala 4 e 5 Gyv. butas ten pat 5 aukšte.
Tel. buto ir Konsultorijos 2-5068.

Dr. A. Candia VENERINĖS LIGOS:

TRIPERIS [Visose stadijose — aštrus ir kroniškas.] SIFILIS.

Priėmimas nuo 9 — 12 ir nuo 3 — 7. Sekmadieniais 10 — 12.

RUA BARÃO DE ITAPETINGA 242, 3 aukštas Telef. 4-0218.

Kalba rusiškai, lenkiškai, vokiškai.

Dr. S. Meitín DIPLOMUOTAS VOKIETIJOJ IR RIO UNIVERSITETO.

Priima: vidurinių veneros ir nervų ligomis nuo 2 iki 6 val. vak.
Kalbama lietuviškai.

RUA BARÃO ITAPETINGA 139 (senas 37-a) salės 8 ir 9
Tel. 4-0715.

Vokiečių fotografijų įstaiga

„BERNARDO“

įsteigta 1890 metais

Atlieka įvairius darbus fotografijų srity. Specialybė padidiniame, o taip pat su dažais. Darbas greitas ir sąžiningas ir pigus. Vyksta į namus fotografijų reikalais. Daro iš fotografijų naujas.

ARTHUR SCHMIDT

Rua São Caetano, 447
(senas nr. 103) Tel. 4-5576
SÃO PAULO

Vaistinė DON BOSCO

Savininkas JUOZAS LUKOSEVIČIUS

Didelis pasirinkimas įvairių rūšių vaistų — vietinės gamybos ir užsieninių.
Kainos minimalios.
Lietuviams daroma nuolaida!
RUA BOM PASTOR, 18
YPIRANGA Tel.: 3-0100

Dr. Paulo Licciardi MEDIKAS OPERATORIUS SANTA CASA, praneša, kad nuo rugsėjo 5 d. šių metų, priėmimo ligonis tik Konsultorijoje savo rezidencijoje RUA SILVA PINTO 444 (BOM RETIRO Rajone) šio mis valandomis: nuo 11 iki 12 ir nuo 15 iki 19 val.

Paprastas apžiūrėjimas 20\$000.
Specialus apžiūrėjimas — 30\$000.

PIGUS IR SAŽINGAS DARBAS LIETUVIO A. NIZEVICIAUS SIŪVYKLOJ Marijampolė

RUA TAQUARY 92.
Lietuviai, visumet palaikykite lietuvius!

Jūs skaitote „Šviesa“? — Gerai
Prenumeratą sumokėjote? — Gerai
Paragintot pažįstamus ją prenumeruoti? Ne? — O, čia tai negerai! Dar šiandien nuneškite jiems savąjį numerį susipažinti ir paraginkite, kad užsiprenumeruotų. Jei bus reikalo, patys papėkite jiems tai atlikti. Padarysite kultūringą darbą!

BENDRUOMENĖS KNYGYNE

Villa Zelinoj rua sete 58 knygų galima gauti skaityti šia tvarka:
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 7 lig 9 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 1 ligi 2 val. popiet.
Bendruomenės nariai per mėnesį moka po 500 reisų, nenariai kas mėnuo po 1 milreisą ir 5 milr. užstato. Surinkti pinigai skiriamą knygų aptaismui ir naujų knygų pirkimui

FOTO SCHMIDT

Atlieka įvairiausių foto srities darbus. Vyksta į namus. Senų paveikslų atnaujinimas. Paveikslų didinimas. Vestuvių nuotraukos prie šv. Antano altoriaus.

RUA SILVA TELLES, 5
(netoli šv. Antano bažnyčios)

Lietuvių Jaunime,

Dėyekt gražiai pasiūtus rūbus. Siuvami sulig naujausių madų vyriški ir moteriški kostiumai ir palčiai. Darbas garantuotas. Darbas atliekamas neblogiau kaip S. Paulo centre, bet daug pigiau. Už vyriškus kostiumus nuo 100 ligi 150\$000.

Už moteriškus nuo 40\$000 ligi 75\$000.

PAULO AMBRAZEVIČIUS
RUA CICLAMES nr. 52 Villa Bella.

Dėmesio!

Kas nori mokytis pianu skambinti, dalnuoti ar muzikos teorijos, tesikreipia į chorvedį J. Stankūną, Villa Zelina, Rua Nove Nr. 5. Sąlygos prieinamos visiems. Atsilankykite — įsitikinsit. Kreiptis galima kasdien bet kurio laiku.

J. STANKŪNAS.

SÃO PAULO LIETUVIŲ KRONIKA

GRAŽI DARBO PRADŽIA

Praejusį sekmadienį Villa Bellos mokykloje buvo susauktas Lietuvos Katalikų Moterų Draugijos Brazilijoje susirinkimas.

Susirinkimą pradėjo kun. P. Ražinskas, primindamas, kad šiais laikais lietuvės katalikės moterys turės daugiau įtakos gyvenime, būdamos organizuotos. Prezidiumui pakvietė Sesele Juliją ir p. Silickienę.

Sesėle Julija plačiai išaiškino vaikų darželių svarbą ir jų reikšmę auklėjime.

Stamė susirinkime buvo skaityti, svarstomi ir priimti draugijos įstatai, paliekant teisę dar kartą Valdybai jų redakciją peržiūrėti ir užregistruoti atitinkamose valdžios įstatuose.

Prieš rinkimų Valdybos ir revizijos komisijos buvo uzrašomos Draugijos uarės. Paaikėjo, kad Draugija turį daugiau šiuo narių. Susirinkime dalyvavo virš aštuoniasdešimtys.

(Atkelta iš antro puslapio.)

tik todėl, kad chorai jas nepriklausė, kad radio pusvalandžio iniciatyva ne iš jos išėjo, kad ta garbė ne jai, bet kitiems tenka ir t. t. Ir, štai, įsakoma ponui chorvedžiui organizuoti visai naują, taip vadina, „Kolonijos“ chorą, jam pavėsti savo visas jėgas ir pasiduoti S-gai. Dėl šio fakto įvyko įvairios intrigos bei nesupratimai ir, pagaliau, naujas choras neišdygo, o esantieji susilpnėjo ir sumažėjo, o Mokoje ir Bom Retire net visai iširo. Vėliau reikėjo padėti daug pastangų, kad juos iš naujo atgaivins. Apie tai spaudoje savo laiku buvo plačiai rašyta, be to, ir pats p. Stankūnas gali tai patvirtinti. Taigi, tik S-gos dėka ta praklini iniciatyva žiugo. Labai liūdna kad net meno šritis—chorai—ūzkliuvo, tiem S-gos ponam! Atrodo, jiems lietuvių vardo kelimas viešai visai nerūpėtų. Prisiimkim tik, kaip jie atsiliepė savo „Lietuvy“ apie Bendruomenės choro surengtą viešą koncertą—brazilų visuomenėi Kūrijos salėje ir apie paskutinį lietuvišką radio pusvalandį „Cruzeiro do Sul“ stotyje (žūrėk mano pastabas praetuose „Sviesos“ numerjuose).

Iš to, kas pasakytą, darau tokią pastabą: Kur kur, bet meno srity, ypatingai chorų klausimu, kai liečiamas viešai Lietuvos meno garbė, turime mes būti visl vieningi ir visi, kaip vienas, tam darbai turime padėti. Mūsų chorvedžiams aš linkiu, nepaisant visa to, dar su dideene energija zengti visį priekį, prie tų darbų, kurių yra labai daug, pavyzdžiui: radio pusvalandžio suorganizavimas, viešo didelio koncerto miesto salėje ir skrajajamų koncertų kitose lietuvių Kolonijose surengimas, ir t. t., bet apie tai išsitarisų kitą sykį.

Chorų draugas

SARAPAS D.

Valdybon išrinktos p. p.: J. Silickienė—pirmininkė, Jakutiene—vicepirmininkė, E. Petravičienė—sekretorė, Dirsienė—išdininke, Paukštienė—II-a išdininke, Sarvienė ir Balienė—Valdybos narės.

Revizijos Komisijon p. p.: O. Sinkvičienė, Geležauskienė ir Girdienė. Narių mokesčio nutarta mokėti kas mėnuo po vieną milreisą.

Linkime gražiai pradėjus darba tvirtais žingsniais zengti priekin ir į savo elies surkijoti visas Lietuvos Katalikės moteris gyvenančias Brazilijoje, kad bendromis jėgomis būtų lengviau siekti katalikės moters tikslu ir rūpintis savo vaikų auklėjimu.

Krsp.

BENDRUOMENĖS RADIO

PUSVALANDIS

Mums teko patirti, kad vedami pasitarimai su viena radio stotimi gauti Bendruomenės reikalams ir jos choro koncertams radio pusvalandį. Pasitamai vyksta sėkmingai, ir, reikia manyti, netrukus turėsime progos nuolat klausytis lietuvių kalbos ir lietuviškos dainuos per radio.

BENDRUOMENĖS CHORISTAI

TEATRO MUNICIPAL

Bendruomenės choro choristai ateinaučio mėn. 16 d. dainuos Teatro Municipal. Festivalį rengia viena labdaringa Moko rajono organizacija.

DĖMESIO VERTA «INFORMACIJA»

Argentinos lietuvių laikraštėje «Lėvien» tilpo mūsų Kolonijos (kodėl būtina mūsų? Kodėl ne Argentinos lietuvių?) visuomeninio gyvenimo ir organizacijų aprašymas, duotas pasikalbėjimo forma vieno mūsų neseniai lankusio aukšto oficialaus asmens. Tas aprašymas yra toks įdomus, kad mes

patariame jį visiems perskaityti. Ypač tiems, kurie skundžias kietais viduriais ir vaikščioja melancholijos prislėgti. «Lėvien» galima gauti Centro patalpoje ir mūsų redakcijoje.

SESELIŲ PRANCIŠKIEČIŲ NAMAS IR

vaikų darželis numatyta statyti, Villa Zelinoje už bažnyčios prie šešioliktos g. vės. Ten pat projektuojama statyti mokykla ir salė. Dėl žemės su savininku jau baigiama tartis.

SUTVIRTINIMO (dirnavonės) Sakramentas lietuviams katalikams bus teiktamas Villa Zelinos lietuvių bažnyčioje spalio mėn. 2 d. Visi, kurie priims Sutvirtinimo Sakramentą, privalo užsirašyti pas Kolonijos Kapelionus. Užsirašiusiems bus išduodamos atitinkamos kortelės.

Užsirašyti galima Villa Zelinoje, Kiebonijoje, kiekvienos dienos rytą ligi 9 val. Be to, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais vakare nuo 6 ligi 10 val. vakaro ir sekmadienį tuoj po Sumos.

St. Antano bažnyčioje vakarais nuo 6 ligi 8 val.

Villa Anastazijoje šį sekmadienį nuo 7 ligi pastau atuntos val. ryto ir ateinaučios savaitės trečiadienį pas kun. Arminą Villa Anastazijos mokykloje. Laiko nedaug beliko ligi 2 d. spailei. Prašoma užsirašymą ir išsiemimą kortelių neatidelioti paskutinėms dienoms.

Kortelę privalo išsiimti kiekvienas nes be jos nebus teikiamas Sutvirtinimo Sakramentas. Už kortelę Kūrijos reikalams reikia mokėti 2 milreisai.

VILLA BELLOS MOKYKLOS mokiniams giedojimo pamokos būna kiekvieną šeštadienį antrą val. po pietų, Villa Zelinos lietuvių bažnyčioje.

MERGAICIŲ SPORTO SEKCIJOS susirinkimas, bei pratimai bus šį sekmadienį 2 val. po pietų.

I Kolonijos Kapelioną kun. P. Ražinską įvairiais reikalais galima kreiptis kiekvieną dieną ligi 9 val. ryto. Sekmadieniais prieš Sumą ir po Sumos ligi antros valandos; antradienį, penktadienį ir šeštadienį — vakarais nuo 7 ligi 10 val.

LAIŠKAI YRĄ: Auupru! Tumėnu ir Pranas Klausaitis.

Pamaldos

Sį sekmadienį, rugsėjo m. 18 d.,

Pamaldos bus:

VILLA ZELINOJ

Sv. Mėšios 8 val. ryto.

Suma vienuoliką valandą

***

Sv. Antano de Pary bažnyčioje su ma 11 val.

***

VILLA ANASTAZIJOS lietuviams pamaldos pasiaų aštuntą val. ryto vengrų koplyčioje.

***

EVANGELIJA XV SEKMADIENIUI PO SEKMINIUI

Luko 7, 11 — 16.

Anuo metu Jezus ejo į miestą, kurs vadinamas Najimas; drauge su juo ejo jo mokytiniai ir gausi minia. Prisiartinant Jam prie turesso vartų, štai, nešė nomirėlį, vienatinį sūnų motinos, o ta buvo našlė; drauge su ja ejo didelė miesto minja. Pamatęs ją Viešpata, gailėstingumo sujudintas dėl jos, jai tarė: Neverk. Ir Jis prisartinio ir prisilietė neštuvų. (Tje gi, kurie nešė, sus tojo). Tuomet Jis tarė: Jaunikaiti, sakau tau, kelkis. Numirėlis atsistod ir imė kalbėti. O Jis atidavė jį jo motinai. Visus apėmė baimė, ir jie garbino Dievą, sakdami: Didis pranašas kilo mūsų tarpe, ir Dievas aplankė savo tautą.

SVARBU Ar jau sutvarkei savo dokumentus? Ar jau legalizuotas Brazilijos gyventojas esi? Ar turi Carteira de Identidade? Jei ne, tai taupyk laiką ir pinigus ir kreipkis Rua da Moo'ca, 1721, nuo 5 iki 9 val. vakaro.

VISIEMS LIETUVIAMS ISPĖJIMAS Mes dar kartą pranešame ir išėjame, kad visi svetimšaliai, nepaisant, kiek laiko jie Brazilijoje būtų išgyvenę, privalo registruotis ir išsiimti vidaus pasus, kaip to reikalauja įstatymas nr. 406. Informacijų galima gauti policijos departamente, rua Visconde do Rio Branco nr. 280, trečiam aukšte, tarp 12—18 val. kasdien.

Paieskojimas

Lietuvos Konsulato São Paulo yra ieškomas Steponas Kavaliauskas, kurį laika gyvenęs Rio Grande do Sul, M. Erechim, est. Barrão ir Ignas Rickevičius, gim. 1887 m., kurjo paskutinis adresas buvo toksai: Lagoas, Ygnacio Luiz, Minas Geraes.

Kas žino apie ieškomųjų likimą arba jų adresus, malonėkite pranešti Lietuvos Konsulatui São Paulo, Rua Aureliano Coutinho, 88.

KAS SKAITO SPAUDA — VEJO NEGAUDO!

SIUVYKLA "ESTAN"

STASIO SLIKTOS

gerai žinoma visiems lietuviams Rua da Conceição 79 A, Fone: 4-4886 (prie pat stoties l. u. z.)

atidarė naują skyrių — antrą siuvyklą, Braz rajone, prie stoties Norte ir Braz.

RUA DR. ALMEIDA LIMA, 19

Dr. Borís Čhipiakoff

RUA YPIRANGA, 193
2 aadr. ap. 4. (kampas Santa Ephigenia), Tel. 4-0316

Vidujinės, nervų ir proto ligos.

SPECIJALI VENERINIŲ LIGŲ LIGONIAMS CLINICA.

Gonoreja išgydoma per 10-15 dienų.

KONSULTORIA ATIDARA iki 9 val. vak.

DARŽAI VISIEMS

Netoli geležinkelio stoties Carvalho de Araujo ir 800 metrų nuo stoties Ferraz de Vasconcelos, Central do Brasil suburblo ruože, parduodama žemė daržams ir mažiems kiems, apaugusi geru mišku ir išvagoje tyro vandens upeliu, tik nuo 300 iki 400 reisu už metrą. Ant žemės išstaiyti geri keliai, klimatas sveikas, žemės rūsūs gera ir netoli nuo geležinkelio stoties.

Žemės sklypai nuo 10.000 kv. metrų po 50\$000. Turime dar mažus sklypus prie stoties, kurių mėnesinis mokėjimas nuo 80\$000 be palūkanų ir įnašų.

Šių žemių nuosavybė yra: Cia de Agricultura Imigração e Colonização. Pardavimų raštinė: Rua S. Bento 17, — Tel. 2-7549 — Garcia. Vietoje teirautis SEKMADIENIAIS krautuvėje prieš stotį Carvalho de Araujo arba Lagoado Velho pas Juvenal Kirsten.